

in quantum ejus excellencia in infinitum transcendent omnia. Ergo.

Ex quo sequitur, quod actus Religionis, ut sunt vovere, jurare, sacrificare, orare, Deo subiungere, Deum colere, licet materialiter inter se differant, nec connexionem habeant, vel subordinationem, conveniunt tamen in unica ratione formalis, quae est solvente Deo debitum, quod creatura incurrit vi creationis, & gubernationis, eumque reverenter ob eius excellentiam. Quam rationem formalem magis primario, & principalius respicit unus actus, quam aliis, v. g. magis devotione, quam oratio, &c. Et licet dicta ratio debiti videatur variari in actibus Religionis; aliter enim Deo debetur aliquid ex promiso, vel voto, aliter ex acceptio beneficio: est tamen solum variatio materialis, manente eadem ratione formalis.

IV. Opponit 1. Si dicti actus spectarent ad unum specie habitum, deberent omnes eundem habitum intendere, seu perficere: Sed hoc non fit, quia actus frequentati jurandi non dant facultatem vivendi. Ergo.

2. Diversa ratio debiti erga proximum constituit diversas virtutes circa ipsum, nam debitum ex pacto solvit iustitia, ex promissione fidelitas, ex beneficio gratitudo, ex dignitate personae observantia. Ergo etiam circa Deum.

3. In Deo sunt diversa attributa, ut Sapientia, Bonitas, Misericordia, &c. Item tres Personae realiter distinctae. Ergo illis correspondunt diversi cultus.

Ad 1. dist. maj. Debetur perficere habitum secundum quamlibet virtualitatem eius, N. maj. secundum virtutem sibi correspondentem, C. maj. Et sic dist. min. N. cons. Idem ergo habitus Religionis habet diversas virtualitates iuxta quas plures actus resipicunt, quorum quisvis percipit suam virtualitatem, v. g. votum, suum, & non eam, que est iuramentum.

Ad 2. N. cons. Tum quia quae in inferioribus sunt dispersa in superioribus sunt unita. Tum etiam quia respectu Dei est eadem ratio formalis, nimurum excellētia. Dei nullum commodum a nobis poscentis, ast debitum, quod creature solvunt, non respicit necessariō excellentiam personae, cui solvitur, sed utilitatem commodum homini, vel aliud mouium, hinc constitutum diversi virtutes.

Ad 3. dist. ant. ita tamen ut in omnibus sit eadem ratio formalis sub qua primi principi creativi, C. secus, N. ant. & cons. Nam opera ad extra sum communia omnibus tribus personis. Et si Deus (cuius scientia est causa rerum) non esset sapiens, non posset dici Creator; si non esset justus & misericors, non posset congrue gubernare. Nullum ergo attributum sumptum, & ut ratione ab aliquo distinctum, sed ut reliqua in se includens, potest esse adaequata ratio divini cultus.

Nec ob est distinctione rationis, quia alias deberent etiam ponit ad Charitas; quae diligunt Sapientiam, & alia, quae Misericordia. Altius est de distinctione Charitatis, & Spei, cum habeant distinctam rationem formalis.

Not. ex S. Th. infra q. 103. art. 3. ad 1. quod sicut Religio per excellētiam dicitur pietas, in quantum Deus per excellētiam est Pater, ita & latra per excellētiam dicitur dulia, in quantum Deus excellētior est Dominus; Undō illi non sunt cultus species diversi respectu Dei, sed unus aequivalent utriusque. Ad latram ergo specialiter, non tantum colere Deum ut sic, sed colere ut Creatorem, Salvatorem, Dominum, Benefactorem: quia in omnibus his formalitatibus ratio formalis colendi est ejus perfectio, & excellētia increata, & perfectiones autem, & beneficia hominibus collata solum sunt motiva extrinseca ad cultum inducentia.

C A S U S .

E Piscopos destrui fecit quoddam Altare, in quo inventa fuit quadam capsula argentea clausa, & in tuis quadam parvula hostia in duas partes divisa, cum

purissima membrana, in qua continebatur fuisse altare illud a quadam alio Episcopo consecratum, & à consecratione illius altaris transacti circa 300. anni, nihilominus hostia illa erat albi coloris, & partes illius ita conjungebantur, ut nihil deesse videbatur, ideoque credens illam esse consecratam, deulit solemnem processione ipsam ad Parochialem Ecclesiam, & alio die Missam celebrat, & aliquem sentit panis saporem.

Queritur, an peccaverit mortaliter, aut aliquam erroris fecerit exponendo populum periculio idolatria?

Resp. Episcopum non modo non peccasse, sed adorans hostiam illam ut verum Corpus Christi, optimè fecisse, cum dubitate nequaquam possit hostiam illam fuisse consecratam, & loco Reliquiarum in consecratione Altaris positam.

Tum, quia id esse licet quanplurimi teneruntur Doctores; inter quos fuit Joannes in cap. Placuit, de Consecr. dist. 1. & glori. aperte in ead. cap. Placuit, §. Relig. Tum, quia fuisse olim in usu inter Fideles, loco reliquiarum ponere Corpus Christi colligitur tum ex libro Pontificali, quem horum innuerit Hostiostis in sua Summ. tit. de consecrat. Eccles. ex altari, §. Dicunt etiam aliqui, ex facto Leonis Papae, quem dedisse partem corporalis & corporis Christi in consecratione cuiusdam Ecclesie referunt Sylvestri, verb. Altare, q. 4.

Tum, quia a 300. annis, quando illud Altare consecratum fuisse dicitur, & in loco, ubi nulla Reliquiae aderant, non potest dubitari, quod Hostia fuerit ab Episcopo loco Reliquiarum posita, nisi consecrata; & ideo, cum adhuc essent ibi vera panis accidentia, & fide tenendum est, sub illis speciebus esse corpus Christi, ac proinde ut tale venerandum, & adorandum.

Tum maximē, quod prater naturam est, & miraculi loco adscribi debet: quod in tam longo tempore non sunt species illae consumptae, nec in alterius reformat redacta, sed integrā, tam quod quantitate, quam quoad qualitates omnes ad illum usque diem permaneserint, at proprieτate Episcopus pro inflammando populo ad Fidem, & excitandam Fidelium devotionem, erga tantum Sacramentum quod plebem convocaverit, & Sacramentum illud ad parochialem Ecclesiam adorandum detulerit, & altera die celebrativa Missa consumpsert, actus fuit non solū reprehensione, sed maxima laude digna.

QUERO IV. Religio est virtus specialis, seu distincta specie ab aliis? Estne theologica, vel moralis, & moralium præstantissima potens imperare actibus aliarum virtutum?

V. Hæc Questio non est eadem cum priori; illa enim quæsivit, an Religio ut genus, continet sub se alias virtutes ut species: hæc vero, an cum nulla alia coincidat.

Resp. 1. affirm. ad 1. partem.

Ratio est eadem cum priori ad q. 3.

Resp. 2. Religio non est virtus theologica, sed moralis.

Ratio 1. & 2. partis est; Virtus theologica non solū pro objecto cui, sed etiam pro objecto formaliter debet habere Deum, seu quid pure divinum. Sed hoc non habet Religio, ut patet ex R. 3. ad q. 2. Ergo non est virtus theologica, sed pure moralis.

Hic servavit dicta Traſ. 4. Exam. 1. n. 2. de definitione virtutis moralis. Et ib. n. 3. & 9. de subjecto virtutis moralis. Et n. 10. & 11. & 12. quomodo virtutis moralis, & an theologica consistant in medio. Ubique quid id de Religione explicatum est.

Ratio 3. Religio est nobilior ceteris virtutibus moralibus, immo omnibus moralium nobilissima.

Ratio S. D. art. 6. Inter virtutes morales illa est perfectior, qua propinquius accedit ad Deum. Sed sic est de Religione, ut patet ex ejus objecto. Ergo.

Ex quo sequitur, quod dum S. Thom. supra q. 5. art. 12. in c. docet, Justitiam legalem esse nobilissimam

rem ceteris, comparat eam solū cum illis virtutibus moralibus, quae versantur circa bonum humanum, non vero cum ea, quae versantur uti Religio circa bonum divinum. Similiter dum infra quæst. 161. art. 5. in c. ceteris preferit humilitatem, comparat eam cum illis virtutibus, quae versantur circa moderandas passiones.

Resp. 4. Religio potest imperare actibus aliarum virtutum, etiam theologicarum. Patet ex dicendis ad Oppositiones contra 3.

VI. Opponit 1. contra i. R. SS. PP. dicunt, Sanctos coli per Religionem: Sed Sancti coluntur per virtutem Dulced. Ergo virtus Dulced, & Religionis sunt eadem.

Confirm. Prototyp. , & imago coluntur eodem cultu: Sed Sancti sunt veri imagines Dei. Ergo Idem pater de Chatei, que est unica respectu Dei, & proximi, cur non & eadem virtus ad colendum Deum, & Sanctos?

Opponit 2. contra 3. R. Virtus imperante actibus aliarum virtutum, & eos ordinans in suum finem, est nobilior, quia imperante est superioris; sed justitia legalis actus Religionis sic ordinat ad suum finem, scilicet ad bonum commune. Ergo.

Confirm. Totum est nobilis parte. Sed justitia legalis comparatur ad Religionem, sicut totum ad partem. Ergo.

Opponit 3. contra idem: Penitentia est ultima dispositio ad gratiam, & reconciliationem cum Deo: Sed hic effectus est nobilior, quam colere Deum. Ergo. Min. prob. Plus est: restituere ablatum, quam colere honorem conservatum. Ergo.

Confirm. Penitentia pro objecto cui habet etiam Deum. Ergo est saltem aequalis Religioni.

Ad 1. R. Sanctos PP. non loqui de Religione, ut est specialis, virtus, sed in ampla significacione, nimirum de Religione Christiana, seu Ecclesia Sanctorum cultum præcipiente. In quo sensu omnes actus pri dicuntur religiosi.

Ad Confirm. dist. maj. Loquendo de cultu, qui exhibetur imaginis præcisæ ob excellētiam extirpescat Prototyp. ea relutem, v. g. D. in Sanctis, C. maj. Ob. excellētiam intrinsecam propriam imaginis, qui invisi participatim a Prototyp. , N. maj. Hoc secundo modo Sancti coluntur dulci: primo modo possunt colari latra, adorando Deum, ejusque excellētiam, ut rationem formalē in Sanctis, non ipsos Sanctos: quorum propria excellētia tunc solim se habet mēre materialiter. Verum hic cultus non est in Ecclesia institutus, ad vitandum periculum erroris, ne videatur creatoris tribuere honorem divinum. Vide S. Th. infra q. 103. art. 3. ad 3.

Ex hoc colligitur differentia Sanctorum: ab imagine picta Christi, qui potest adorari Latra, id est quia secundum se nullius cultus est capax; & ideocecessat dictum periculum: Sancti vero specialis cultus capaces sunt.

Ad id, quod additur de Charitate, disparitas est, quia in dilectione proximi ratio formalis diligendi est solus Deus, seu bonitas divina, in cultu vero sanctorum excellētia propria. Nam honor intrinsecus est testimonium propriæ virtutis in aliquo, excellētia enim importat rationem cause formalis, nimirum perfectionem, quia unum excedit alterum, nihil autem excedit alterum nisi per id, quod formaliter habet in seipso: bonum vero quod est objectum amoris, importat rationem cause finalis, de cuius ratione est, ut proper ampetantur alia.

Ad 2. R. 1. retorquendo, quod Religio etiam imperante actibus aliarum virtutum, etiam theologicarum (ut si quis voeat actu Fidem, vel Spei) & ordinat ad cultum Dei.

Ex quo potest secundum neg. maj. Tertia dist. maj. 1. cum nostro Magistro Torre: Si sit imperium propriæ, prout idem est, ut quomodocumque movere actum unius virtutis ad finem alterius, vel implorare auxilium, virtus superioris, propter etiam inferiorim-

plorare potest, N. maj. Et hoc secundo modo sit in praesenti. Sic ergo subdit possunt movere, excitare, implorare Principem ut sibi succurrat, ita inferior virtus superiore etiam theologicam.

2. Alterum cum Joann. a S. Th. dist. maj. Imperare est superioris sub ea ratione, sub qua superior est, C. Sub qua inferior est, N. maj. & distincta min. N. cons. Licet ergo virtus aliqua v. g. theologica simplificiter sit superior Religioni, & secundum finem suum primarium, qui est Deus, non possit ordinari ad finem Religionis, alteriusve virtutis immediate versantis circa media; potest tamen secundum quid esse, inferior illa, quatenus ei addit aliquam circumstantiam, vel formalitatem, ac obligationem, ut si juxta dicta quis voeat actu Fidem, qui actus ordinari ad finem Religionis, hiac virtus superior ex fine secundario potest ordinari finem virtutis inferioris.

Ex prima distinctione etiam solvitur hac Instancia: Imperium est actus intellectus, seu rationis practice: Ergo non voluntatis, vel virtutis in voluntate residentis. Aut, entia est verum de imperio proprio sumptu.

Ad Confirm. dist. maj. Si sit pars propriæ dicta, C. maj. Impropria, & similitudinaria, ut in presenti, N. maj. Virtus ergo aliqua diciatur pars potentialis in sensu explicita in Propositio hujus Traſatus.

Ad 2. dist. maj. Est dispositio ratione sui, N. Ratione Charitatis adjuncta, seu ut formata Charitate, C. maj. Ad prob. dist. ant. Si honorem lasum Deo restitutus simpliciter, ut facit Charitas, & satisfacio Christi, C. Si solū inchoativè & dispositivo, uti facit penitentia, ut praeservat charitate, N.

Ad confirm. N. cons. Quia formaliter exhibere Deo cultum est quid nobilis, quam solū dispositio ei restituere honorem ablatum.

E X A M E N II.

De Actibus Religionis.

S. Doctor Quest. 82. & sequentibus.

Q UÆST. : Virtus Religionis quos actus habet? VII. Resp. Habet internos duos, qui sunt Devotionis, & Oratio: Habet & plures externos, ut sunt Adoratio, Sacrificium, Oblatio, Decimæ, Votum, Juramentum, Adjutorio divini nominis, ejusque in laudem assumptio. Ita S. D. postea citandus. Actus internos esse principiales, & per se speciales ad Religionem, externos vero esse secundarios, & ordinari ad internos.

Explicantur Actus.

VIII. Devotione juxta S. Thom. hic ubi de ea agit q. 82. a. 1. est voluntaria quadam promptitudine ad Deum cultum, & familiatum. Vel, actus voluntatis prompte tradens ad Dei cultum; quia promptitudine, & fervor si deest, non est devotio. Causa principalis, & extrinsecus devotionis est Deus, qui eos dignatur, vocat, & quem vult, religiosum facit, ut ex S. Ambrosio ait S. Thom. art. 3. Causa vero intrinsecus ex parte nostra est meditatione, seu contemplatio. Quod probat ex illo Psalm. 38. In meditatione mea exardecit ignis. Devotio per se, & principalius causa spiritualium letitiam, per accidens tristitiam, art. 4. in c.

IX. Oratio est ascensus, seu elevatio mentis in Deum, & definitur a S. Th. q. 82. ubi de ea agit art. 1. in c. Petitione decentia Deo. Est elicitive ab, & subjective in intellectu. Orare enim est conceptum internum ad Deum ordinante seu Deo manifestare, loqui, exprimere, & quasi intimare; hoc autem est officium intellectus. Quæ in & attentione requiriatur, patet in loco Traſ. Exam. 5. n. 82. & 83. Quod

Hæc S. D. qui art. 4. in fine corp. docet, in nova lege, quid vel quantum sit offerendum, definit per determinationem Ecclesiæ; ex qua homines obligantur, ut primitus solvant secundum consuetudinem patriæ, & indigenam ministrorum Ecclesiæ.

XVII. *Quid sentis de oblationibus, quæ sunt in Ecclesiæ Religiosorum, non habentibus jura parochiatæ? Potestne Parochus loci aliquid prætendere de illis?*

Dico: Nec locorum Ordinarii, nec Parochi possunt Religiosi prædicare in istis oblationibus. Ita enim habeunt in e. i. de Stat. Mon. & cap. Numinis iniqua, de Excess. Prel. Debent tamen cavere Regulares, ne in Ecclesiæ elemosynas a fidelibus extorquent.

Sed quid tenet de obligationibus, quæ sunt dum Parochianus aliquis, qui sepiulcrum apud Regulares elegit, sepiulcrum?

Dico: De jure communi debetur Parochio portio canonica, seu a Canonibus statuta ex iis, quæ Ecclesiæ Regulari occasione talis funeralis obvenient.

Ratio: Ut, qui Sacramenta administrando cum vivente habuit onus, à defuncto habeat emolumenatum.

In quo consistit illa portio?

Dico: De jure communi hæc portio interdum est dimidia, interdum tercia, vel quarta pars, juxta consuetudinem cuiusvis loci, non tantum de obligationibus, candelis, panno-tumba, sed etiam de legato tali Ecclesiæ, facto pro animæ salute. *Exceptis iis, quæ legitur sunt pro fabrio Ecclesiæ, pro ornamenti, luminaribus, Anniversario, septimo, vigesimo, trigesimo, &c. vel etiam ad perpetuum cultum diuinum.*

Dixi de jure communi. Nam de facto virtute specialium privilegiorum, & juxta multorum locorum consuetudinem Regulares nullam Parochio dant portiunculam canonicanam; vel nonnisi de funeralibus proprii dicunt, & ipsius eodem die cum funere delatis, ut sunt, panne, candelæ, oblationes, &c. Quod hoc loci consuetudo servanda est.

XVIII. *Decimæ, de quibus S. Th. q. 87. sunt decima pars fructuum, sive terre, sive alienarum rerum Deo in recognitionem universali dominii debita, & ipsius ministri persolvenda?* & quidem singulis annis de omnibus fructibus; in quibus differunt a Primitivis, quæ tantum de primis fructibus novarium agrorum, id est, noviter cultorum, qui ante non celebantur, & animalium, dantur in signum gratitudinis erga Deum: Uti, & ab oblationibus, quæ dantur ex devotione sine determinatione temporis, qualitatibus, vel quantitatibus.

Præceptum de solutione Decimam (ut explicat S. D. art. 1. in c.) in Veteri Lege partim erat morale, inditus naturali ratione, partim autem erat judicialis, ex divina institutione robur habens. Quod enim ei, qui divino cultu ministrabant, ad salutem populi totius, populus necessaria viuis ministraret, ratio naturalis dicta; sicut, & his, qui communis utilitas invigilant, scilicet Principibus, & militibus, & hujusmodi. Unde Apostolus 1. Cor. 9. Quis militat suis stipendiis unquam? Aut quis plantat vineam, & de fructibus eius non edit? Sed determinatio certe partis exhibenda non est de jure naturali, sed ex institutione divina. *Unde* quantum ad determinationem decimæ partis erat judicialis. Et quidem ceremonialia Veteris Legis præcepta illicitum est observare tempore Legis Novæ: judicialia vero, etiæ non obligent tempore gratiae, tamen possunt observari absque peccato; & ad eorum observantium aliqui obligantur, si statuant auctoritate eorum, quorum est condere Legem. Sicut præceptum judicialis Veteris Legis est Exod. 12. *Quod, qui furatus fuit ovem, reddat quatuor oves.* Quod si ab aliquo Rege statuatur, tenentur subditis observare. Ita etiam determinatione decimæ partis iustitia est auctoritate Ecclesiæ, etiæ à Sede Apostolica facta." Hæc S. Thom.

cum ministri Novi Testamenti majoris dignitatis sint quam Veteris. Hæc S. D. quibusdam omisit.

Tenentur homo dare decimas de omnibus rebus?

Affirmo cum S. Tb. art. 2. Ratio: Radix solutionis decimam est debitum, quo seminavitibus spiritualiter debentur pro sustentatione carnalia, ut patet 1. Corint. 9. Sed ab carnalibus continentur omnia, que homo possidet. Ergo,

N. tamen, hanc S. Tb. doctrinam intelligi solam de jure communi, si enim spectet consuetudo locorum (cui, dum legitimè est præscripta, standum esse Jura volunt) solatio decima personalis vix est in usu, immo nec praedictis in pluribus locis solvuntur nisi de rebus majoribus. Sicut autem decima prediale, sola solvantur ex fructibus prediorum, sive agrorum, fundorum, bonorum immobilium, vinearum, horitorum, silvarum, piscinarum, molendinorum, ædium locatione. Personales sunt, que penduntur ex lucro proprii personalis industrie, p. a. ex negatione, artificio, venatione, militia, artium professione, aliove simili exercitio. Aliæ sunt mistæ ex utriusque; que nimis proveniunt partim ex industria, & labore, partim ex prediis; ut sunt fecus, & puli animalium, eorumque fructus; ut lac, caseus, butyrum, &c.

XIX. *Quæ ratione in quibusdam locis Decimas spectant ad Laicos.*

Dico cum S. Thom. art. 3. in c. Circa Decimas duo sunt consideranda, scilicet ipsum ius accipendi decimas, & ipsæ res, que nomine decima dantur. Ius est spirituale; consequitur enim illud debitum, quo minister altaris debentur sumptus de ministerio, & quo seminantis spiritualia, debentur temporalia, quod ad soles Clericos pertinet, habentes curam animalium. Ergo illis solis competit habere hoc ius. Res autem, que nomine decimam dantur, corporales sunt; unde possunt in usum quoniamlibet cedere, & sic possunt etiam ad Laicos pervenire.

Sed quod titulo Laici res decimales capiunt, si non habent ius?

Dico: Titulo venditionis, vel donationis, permutations, elocationis, privilegii, concessions Papæ, qui Principibus secularibus de Ecclesiæ benem meritis subinde decimas concessit in feudum perpetuum. Ex quo nol infere. Ergo ruit data disincipit S. Thom. inter ius, & rem. Nam duplex est ius accipendi decimas: *Unum primarium, fundatum in spirituali ministerio fidelibus debito;* solis Ecclesiæ ministeris competere potest. Alteram secundarium, fundatum in iuribus allegatis; & hoc Laicos competere potest.

Tenentur etiam ipsi Clerici dare Decimas?

XX. Dico cum S. Thom. art. 4. in c. dicentes. Idem non potest esse causa danti, & recipiendi. Contingit autem ex diversis causis, & respectu diversorum, eundem esse dantem, & recipiensem, sicut agentem, & patientem. Clerici autem (in quantum sunt ministri altaris) spiritualia populo seminantis, decime à fidelibus debentur. Unde tales Clerici in quantum Clerici sunt, id est, in quantum habent Ecclesiasticas possessiones, decimas solvere non tenentur. Ex alia vero causa, scilicet proprie hoc, quod possident proprio iure, vel ex successione parentum, vel empione, vel quocumque hujusmodi modo; sunt ad decimas obligati: Hæc S. Doctor.

XXI. *Tenentur Religiosi dare Decimas?*

Dico 1. cum S. Tb. ad 2. dicente: "Religiosi, qui sunt Clerici, & habent curam animalium, spiritualia populo dispensantes; non tenentur decimas dare, sed possunt eas recipere. De aliis vero Religiosis etiam sint Clerici, qui non dispensant populo spiritualia, est alia ratio. Ipsi enim tenentur de Jure communi decimas dare, habent tamen aliquam immunitatem secundum diversas concessiones eis à Sede Apostolica factas." Hæc S. Thom.

Ma-

Manet ergo de facto in vigore privilegium, ab Adriano IV. & Alessandro III. concessum omnibus Religiosis in communi viventibus in cap. ex parte; ut de novilibus suis, que propriis manibus, vel sumptibus excolunt, & de nutrimentis animalium suorum & horis suis decimas non persolvant.

Dico 2. Omnes cuiuscumque sint Ordinis, Religionis, Status ac Dignitatis, etiam Episcopalis (nisi eximiantur privilegio, papali dispensatione, vel consuetudine) tenentur dare decimas ex debito reali, id est, orto ex re decimas obligata, antequam ad alterius possessionem veniret. Ita videat colligi ex citatis S. Tb.

Ratio Fæca Diæcesium divisione in Parochias, Parochianorum prædia, intra quamvis Parochiam sita fuerint subiecta obligatione decimæ pars fructuum, præstante parochiali Ecclesiæ: Sed res transit cum suo onere.

XXII. *Ex qua virtute debentur decimæ easque defraudans cujus speciei peccato peccat?*

Dico: Debentur non solum ex virtute Religionis, sed & Justitiae, adeoque defraudentur eas tenetor Ecclesiæ restituere stricto jure. Putet ex dictis. Defraudentibus eriam merito adnumeratur ille, qui studiose assignat partem detrectorem: Unde tenetur bona fide procedere, & partes assignare prout se offuerint. Nec potest deducere expensas factas in cultura agri, nec seminis estimationem, nec tributa, aut similia.

In solvendis Decimis per jure scripto magis spectandæ est legitima loci consuetudo, ex qua etiam colliga debet, an fideles suis sumptibus tenentur decimas deferre in horrea Clericorum, vel non. Plura de his vide apud Canonistas.

Votum, & Juramentum. De his postea specta- liter.

XXIII. *Ajuratio divini nominis*, de qua S. Tb. q. 9. fit, cum ad aliquid faciendum, vel omitendum, aliquem obtentam per reverentiam aliquis rei sacra, vel etiam per Deum ipsum, ut patet ex S. Tb. art. 1. Est duplex: *Una imperativa*, quæ Superior potest ubi erga soles subditos præcipiendo vel timorem incutendo, ut si adjure subditum per Deum vivum, per Dei misericordiam, per quinque Vulnera Christi. Ex hac ratione impetrat differt ab Oratione: à juramento vero differt, quia per illud obligatur solum ipse jurans. *Altera est deprecativa*, quæ precumari, vel rogamus non solum subditos, sed & Superiores, immo & Deum, quem adjuramus per Filium, per aliquid sacram, sicut Ecclesia orat per mysterium Incarnationis, & orationem claudit dicendo: Per Christum Dominum nostrum, &c.

Nota. quod adjuratione alter utatur ad Deum, alter ad hominem. Nam, ut at S. Tb. art. 1. ad 3. adjurando hominem, ejus voluntatem per reverentiam rei sacra immutare intendimus, quod non intendimus circa Deum, cuius voluntas est immutabilis; sed quod à Deo per aeternam ius voluntatem aliquid obtemperamus, non est ex meritis nostris, sed ex ejus bonitate.

Licitum adjurare demones?

Dico 1. cum S. Tb. art. 2. in c. licet eos per virutem divini nominis adjurare, ad illos tamquam inimicos (in nobis spiritualiter, vel corporaliter noceant) repellendos per potestatem a Christo Luce 10. datam: *Ecce dedit vobis potestatem calcinare super serpentes, & super omnem virtutem inimicorum, & nihil nobis nocebit.* Non tamen licet est eos adjurare ad aliquid ab eis addicendum, vel per eos obtinendum, v. g. pluviam, vel grandines, quia hoc pertinet ad societatem habendam cum ipsis; nisi forte ex speciali instinctu, vel revelatione divina aliqui Sancti ad aliquos effectus, demonum operatione utantur. Sicut legitur de B. Jacobo, quod per demones fecit, Hermogenem ad se adduxit, ait S. D.

Dico 2.: Licitum est, à demono hominem obidente petere ea, quæ spectant ad obsessi utilitatem, & ei à Sede Apostolica factas." Hæc S. Thom.

demonis expulsionem, v. g. quomodo vocetur, cur ingressus sit, quantum Legionem habeat secum. Hinc Exorcista à curiosis questionibus desistant, v. g. ubi sit anima hujus, vel illius defuncti? Quid senserit Aristot. de Anima immortalitate? Ut loquatur diversi linguis, vel determinat Latine; in quibus de mortali excusari quis potest. Licet tamen demoni egressu mandare, ut der signum egressus, v. g. extinguendo lumen, frangendo vitrum, pulsando campanam, &c. sed sine damno, & irreverenter reuestra.

Potest sola creatura intellectualis adjurari?

Affirmo. Ratio: Quia sola illa potest intelligere divinam, & ad aliquid agendum eorum reverentia impelli. Ergo.

Ex quo sequitur, quod, dum adjuratur res inanimata, ut exorcizant aqua, nubes, grandines, locustæ, domus, &c. adjuratio dirigitur ad creaturam intellectualem; illis rebus præsidentem: sic Exorcista precipit demoni, ut per tempestates non nocet, sed procul abscedat.

Quid dicit ad factum S. Brictii, qui pro sua innocentia adjuravit infantem 30. diem, ut ediceret, an ipse sit pater ejus, ut quidam sparserat. Cui infans Non pater meus es tu.

Dico: Hæc adjuratio fuit tacita oratio, qua Deus rogabatur, ut vocem daret infanti.

Assumptio divini nominis in laudem (de qua quest. 91.) quæ fit per psalmos, hymnos, canticas, horas Canonicas, festivitates. De quibus specialiter in sequenti agetur.

EXAMEN III.

De Voto.

De quo S. D. agit Quest. 88. per 12. art.

Q. UÆRO I. Quid ac quotpletus est votum, & quæ requisita ad ejus obligationem s.

XXIV. Resp. 1. Votum est promissio deliberata Deo facta de metiori bono, & possibili. Ex quo sequitur, quod debet esse de re licita, & Deo grata. Tota hæc definitio patet ex explicata definitione Promissionis supra Tract. 8. Exam. 4. num. 53.

Expliquerunt tamen ulterius. Dicitur 1. *Promissio:* Quia ad votum, licet requiratur, non tamen sufficit propositum aliquid faciendi in laudem Dei, quod bene Not. propter homines simplices propositum, & votum sapientem eodem sumentes. Unde qui non implet propositum, etiam firmiter, & efficaciter conceptum, non peccat; quia nulla obligatione se ostentraxit. Votum ergo debet esse promissio formalis, & expressa, saltem mente. Potest tamen interdum esse implicita, ut si aliquo actu explicito volito sit, & sciatur annexum votum, v. g. castitatis Ordinissacris.

Dicitur 3. *deliberata;* & de quo in *Respons.* tertia.

Dicitur 3. *Deo facta.* Quia votum est actus Latina, seu Religiosis soli Deo debitum, adeoque ipsi soli fit principaliter; Sancti vero fit minus principaliiter, seu ut mediatoribus non inter, & Deum, sed cito ei adificamus tempora, & altaria. Prælati non fit votum, sed promissio, quæ est materia voti, in quantum homo votet se impleturum quod Prælati promisisti: ut patet art. 3. ad 3.

Dicitur 4. *de Meliori bono.* Pro quo

Not. dupliciter aliquid posse dici melius, vel maius bonum est. Primo comparativè ad aliud bonum; ut melius, & majus bonum est, omnia possessa propter Deum relinquere, quæ ex bonis retentis elemosynam facere. Secundo comparativè ad suum oppositum, ut melius est dare elemosynam, quam non dare; majus bonum est servare casitatem, quam inire congiarium. Ad votum sufficit, si sit de meliori bono in secundo sensu.

Y

CA